

Simen Tallaksen (fung.) (nyhetssjef) | Emilie Ekeberg (perm.)
Pål Hellesnes | Anne Kari Hinna | Stian Nicolajsen
okonomi@klassekampen.no

ØKONOMI & arbeidsliv

ARBEIDSMARKEDET

Nedgang i arbeidsledigheten i januar

Antallet personer som er registrert som helt arbeidsledige, falt med 2200 i januar, ifølge sesongjusterte tall fra Nav. Ledigheten har dermed gått ned det siste året fra 3,2 prosent av arbeidsstyrken til 2,6 prosent.

Ved utgangen av januar var det registrert 71.800 helt arbeidsledige hos Nav, ned 16.400 fra januar i fjor.

– Den registrerte arbeidsledigheten har nå falt jevnt i over ett år, når vi korrigerer for sesongsvingninger. Ser vi på de siste tolv månedene, har januar hatt den største prosentvise nedgangen. Trenden med fallende ledighet gjelder alle fylker og de fleste yrkesgrupper, sier Nav-direktør Sigrun Vågeng.

Bruttoledigheten, som også inkluderer arbeidssøkere som deltar på tiltak fra Nav, falt med 2700 personer fra desember til januar.

Færre registrerer seg

Til sammen var 91.300 personer registrert som helt arbeidsledige eller arbeidssøkere som deltar på tiltak fra Nav, den såkalte bruttoledigheten. Det er 17.200 færre enn for ett år siden, og tilsvarer 3,3 prosent av arbeidsstyrken, ned fra 3,9 prosent i fjor.

I januar var det i snitt 800

FLERE I JOBB: Nav kom med nye tall i går, her Nav-direktør Sigrun Vågeng.

personer som hver virkedag registrerte seg som arbeidssøkere. Dette er omkring 250 færre daglig sammenlignet med starten av 2016, da dette tallet var på sitt høyeste.

Ned over hele Norge

Antallet helt ledige har gått ned i alle fylker det siste året. Nedgangen er størst i Rogaland med 34 prosent, fulgt av Vest-Agder med 25 prosent.

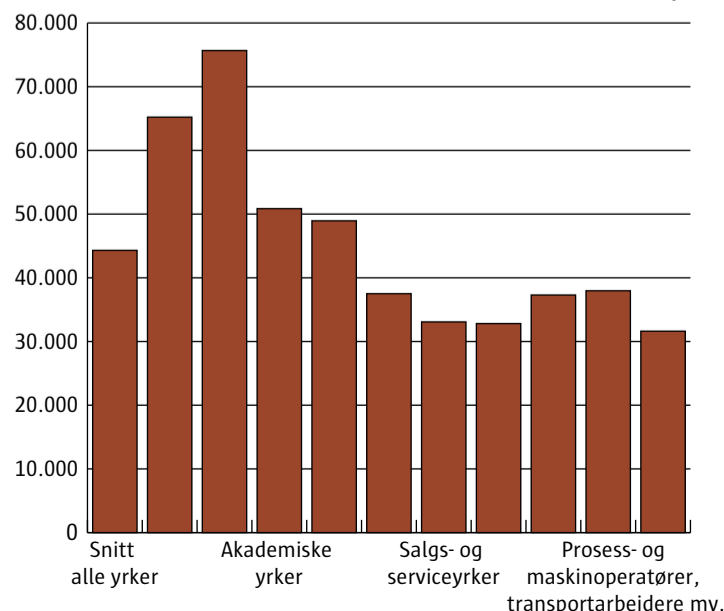
Ledigheten er høyest i Aust-Agder med 3,4 prosent, fulgt av Rogaland med 3,3 prosent. Den laveste ledigheten finner vi i Sogn og Fjordane og i Troms, begge med 1,7 prosent. I Oslo er 2,7 prosent av arbeidsstyrken helt arbeidsledige ved utgangen av januar. **©NTB**

DAGENS GRAF

Store lønnsforskjeller

De gruppene i arbeidslivet som tjener mest, tjener mer enn dobbelt så mye som de gruppene med lavest lønn.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Norge blir mer avhengig av oljena

Vil gjøre

SER TIL USA: Holdes oljen utenfor, har Norge et handelsunderskudd på 240 milliarder kroner. Agri Analyse vil ha trumpsk politikk for å stanse utviklingen.

INDUSTRI

Av Stian Nicolajsen

De fleste prognosemakere spår at Norge vil oppleve en konjunkturoppgang i 2018. Men ifølge en rapport fra Margaret Eide Hillestad og Christian Anton Smedshaug i Agri Analyse ser den langsiktige utviklingen for landets økonomi langt mer dystert ut.

De hevder at Norge blir stadig mer avhengig av oljenæringen, og at annen norsk industri står i stampe. De peker på følgende utviklingstrekk:

■ Når oljenæringen holdes utenfor, hadde Norge et handelsunderskudd overfor utlandet på 240 milliarder kroner i 2017. Det er en forverring på 40 milliarder fra året før, og en fordobling fra 2010.

■ Investeringene i industrien vokser ikke, til tross for lav kronekurs, moderate lønnsoppgjør, god tilgang på arbeidskraft og lav rente.

■ Norge har en liten industriell base å lene seg på dersom oljenæringen skulle svinne hen. Mens industrien utgjør 15 prosent av BNP i EU, er den i Norge på 9 prosent, ifølge rapporten.

Frykter for industrien

– Fastlandsindustriens rolle i norsk økonomi forvitrer. Det er et tosidig bilde, fordi hver enkelt bedrift gjør det isolert sett ganske bra, men det totale volumet i norsk økonomi er likevel fallende. Handelsbalansen til Fastlands-Norge viser en katastrofal utvikling, sier Smedshaug.

Rapporten er en del av et prosjekt som er finansiert av Norges Skogeierforbund, Norskog, Statskog og NHO Mat og Drikke. Smedshaug mener det står skralt med den grønne omstillingen av Norge, til tross for at mange enkeltbedrifter gjør mye bra.

FAKTA

Industriutvikling:

■ En ny rapport fra Agri Analyse hevder at norsk økonomi ikke omstilles bort fra oljen, og at industribasen er for liten til å finansiere importen dersom oljenæringen skulle forsvinne.

■ Foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå viser at Norge hadde et handelsunderskudd på 240 milliarder kroner når oljenæringen holdes utenfor. Inkludert olje, hadde Norge et handelsoverskudd på 160 milliarder kroner.

■ På tross av flere år med lav rente, gunstig kronekurs og ledig arbeidskraft, har ikke investeringene i industrien utenom oljenæringen vokst nevneverdig, og ligger på i overkant av 20 milliarder årlig.

– Det norske samfunnet og velferdsstaten blir stadig mer sårbare for oljeprissvingninger, og er ikke forberedt på den avviklingen av oljesektoren som vil komme. Fortsetter utviklingen, vil ikke den grønne omstillingen skje med norsk, industriell satsing og egne løsninger, men for eksempel med subsidiert, dyr importteknologi fra California.

Dermed skjer det en grunnleggende strukturelle svekkelse av norsk økonomi, og ingen er tilsynelatende bekymret for det, mener Smedshaug.

– På 1960- og 70-tallet ville det blitt kalt en katastrofe med et handelsunderskudd for Fastlands-Norge tilsvarende halvparten av eksporten slik det er i dag, sier han.

Smedshaug mener det investeres for mye i kraftforsyning, eiendom, vei og bane framfor i industrien, motoren i økonomien.

– Nå nærmer investeringene i kraftnett og kraftforsyning seg nesten det dobbelte av industriinvesteringene. Samtidig diskuterer vi ytterligere avvikling av vårt regulerte kraftregime gjennom å tilslutte oss Acer (EUs energitilsyn, red.anm.). Vi greier ikke å sette kraftsystemet inn i en systematisk plan for å styrke industrien, og vi skuler bort våre fordeler med å være et av landene i verden med høyest andel fornybar energi.

Mer stat, mindre skatt

Tilsvarende mener han at de store samferdselsinvesteringene gjøres av og for utenlandske kapitalobjekter, og at mye av pengene kunne blitt brukt til å styrke transporten på sjøen og med det utviklet

norsk verftsindustri. Rapporten nevner en rekke tiltak som skal få fart på industriinvesteringen i Norge: Formuesskatten på aksjer bør fjernes, mens eiendom bør skattes mer.

Det bør opprettes et nytt industrifond for å gi gunstige lån til store industrisatsinger, og staten bør kunne bli en større aktør i industrien ved at det nye offentlige investeringsfondet Fornybar AS skal kunne investere i statlige selskaper og ha eierskap på mer enn 49 prosent i prosjekter.

I tillegg vil Smedshaug at det settes ned et industriinvesteringsutvalg som går igjennom situasjonen, og pre-

eringen, ifølge ny rapport ■ Industri-investeringer uteblir

e som Trump

HVA MED FASTLANDSINDUSTRIEN? Det norske samfunnet og velferdsstaten blir stadig mer sårbare for oljeprissvingninger og er ikke forberedt på den avviklingen av oljesektoren som vil komme, mener Christian Anton Smedshaug i Agri Analyse.

FOTO: ANNIKEN C. MOHR

senterer områder med potensial og forslag til flere tiltak.

– Innebærer ikke det å fokusere så mye på handelsbalanse og industriinvesteringer å gå tilbake til 1970-tallets politikk?

– Jo, men det er en økonomisk og politisk trend i flere land. Donald Trump har lyktes en del med sine skatteendringer og prioriteringer av egen industri, og land etter land innser at tjenestesektoren ikke kunne erstatte produksjonssektoren så lett så man trodde. Lønningene stiger i øst, og sammen med økt automatisering gjør det at produksjon like godt kan skje i Vesten, sier han.

Smedshaug mener det er mange grunner til å benytte seg av rommet som åpner seg.

– For Norge vil det være helt nødvendig å sikre velferdsstaten med en tilstrekkelig teknologibasert industribase, sier han.

Smedshaug mener at merkantilisme, ideen om staten bør passe på landets handelsbalanse for å sikre en god økonomisk utvikling, i for stor grad har blitt forlatt til fordel for økonomisk liberalisme.

– Det finnes et merkantilistisk land i dag, og det er Kina. De har lyktes ganske godt med det, og har et ufritt marked. Lærebøkene sliter med å

forklare Kina, liksom de sleit med å forklare finanskrisa. Det er et manglende fokus på handelsunderskudd og realverdi, sier han.

Kunne vært utslettet

Direktør i arbeidsgiverorganisasjonen Norsk Industri, Knut Sunde, sier at sterk lønnsvekst og krone i perioden 2010–2014 da oljeprisen var høy, holdt på å knekke deler av fastlandsindustrien.

En moderat industriutvikling er derfor ikke dårlig sett i sammenheng med forholdene.

– Det var guds lykke at vi hadde en egen valuta. Hvis ikke hadde vi blitt vasket ut.

Det er nok et faktum man må se nå i ettertid, sier han.

Sunde sier også at mange av våre konkurrentland har hatt ledig kapasitet og at kampen om kundene har blitt tøffere.

– Vi ser oss noen ganger blinde på Norge, og glemmer det internasjonale bildet. Etter finanskrisa lå mange land brakk, mens vi i Norge hadde et oljefond til å smøre statsfinansene og en leverandørindustri som gikk fullstendig fri fra krisa fordi det gikk godt i oljenæringen, sier han.

– Som land har vi ikke helt fått kjenne på konkurransen, men deler av industrien har merket at de har konkurrenter med ledig kapasitet som

har presset prisene.

Nå er imidlertid konkurransevnen til industrien langt bedre, og Sunde tror det snart vil slå ut i større investeringer.

– Merkostnadene som var rundt 2014, bremsset opp mange investeringer fordi lederne så at langsiktige investeringer ikke lot seg ikke regne hjem. Etter endringene vi har vært gjennom, er det naturlig at man ser litt an kostnadsreduksjonene har satt seg eller ikke. Nå kommer imidlertid mange av disse investeringene fordi man ser at det funker, og at Fellesforbundet og vi er enige i at vi ikke trenger å være like dyre som i 2014.

stiann@klassekampen.no